

O p o n e n t s k ý p o s u d e k

disertační práce Ing. Lenky Zemánkové „Využívání kreativního účetnictví malými a drobnými podniky v České republice“

Kreativní účetnictví je problematikou, na jejíž negativní dopady na příjmy státního rozpočtu je neustále upozorňováno, chybí však konkrétní důkazy o jeho uplatňování. Disertační práce je tak zaměřena na aktuální téma, jehož řešení je značně obtížné, zejména z pohledu získání informací, které podnikatelské subjekty tají. O to více je třeba ocenit snahu autorky disertační práce o analýzu současného přístupu podniků k využívání kreativního účetnictví a podložit své závěry konkrétními údaji. Disertační práci je možno z tohoto důvodu považovat za přínosnou.

Práce je vhodně strukturovaná, obsahuje jak přehled o současném stavu poznání v řešené oblasti, tak výsledky provedeného vlastního výzkumu. Cíl práce je formulován jasně, v návaznosti na hlavní cíl jsou formulovány výzkumné otázky. V souladu s řešením výzkumných otázek je potom veden vlastní výzkum.

V přehledu o současném stavu řešené problematiky postupovala disertandka systematicky, je zřejmé, že musela prostudovat značné množství cizojazyčné odborné literatury. Tato část práce dává dobrý základ pro následnou aplikaci.

Následující metodika je neobvykle podrobná, uvádí, možná i nadbytečně, některé metody, které nebyly v práci využity, část informací je spíše rešeršního charakteru. Přesto však tato kapitola vymezuje celkový postup řešení.

Praktická část disertační práce aplikuje vybrané metodické postupy na čtyři podniky, které poskytly požadované informace. Výsledky práce jsou potom uvedeny v kapitole páté, která systematicky shrnuje odpovědi na položené výzkumné otázky.

Autorkou vymezená definice pojmu kreativní účetnictví je v souladu s názory různých autorů.

V práci je často používán pojem „velká vana“. U závěrů vyslovených k determinantům kreativního účetnictví je možno polemizovat, zda tento pojem je příčinou či důsledkem kreativního účetnictví. V rámci obhajoby své práce by měla disertandka lépe vysvětlit, co ona pod tímto pojmem chápe. Rovněž je možno konstatovat, že v ukazateli poměr hospodářského

výsledku a obratu se projeví nejen hospodářská krize a důsledky kreativního účetnictví, ale i celá řada dalších faktorů. Uváděný pohled by tak byl značně zjednodušený.

Rovněž vliv genderových rolí na využívání kreativního účetnictví je sporný, autorka však správně poukazuje na vhodnost dalších výzkumů v této oblasti.

Za logické je možno považovat, že podniky, které využívají kreativní účetnictví, zvýší intenzitu jeho využití zejména v období růstu zisku podniku, autorka však upozorňuje i na vliv postoje vlastníků podniku. Jejich postoj k využívání kreativního účetnictví se může v různých vývojových etapách podniku měnit, což potvrzuje i provedený výzkum.

Negativní je zjištění, že podniky se neobávají sankcí při zjištění využívání nelegálních úprav účetních údajů. Odhady dopadu využívání kreativního účetnictví na povinné platby státu, v práci vyčíslené, je třeba brát jako velmi orientační i vzhledem k jejich velkému rozmezí (18,2 až 643,5 mld. Kč). Je však třeba ocenit snahu autorky vyčíslit celkový dopad využívání kreativního účetnictví.

Kladem je, že celou prací se prolíná polemika autorky s názory různých autorů a vždy je polemika doplněna vlastními zjištěními. Pozitivně je třeba hodnotit i řadu doporučení v závěru práce formulovaných. I když závěry jsou postaveny na výzkumu provedeném pouze u čtyř podniků, kde jsou zjišťovány v podstatě subjektivní názory tazatelů, přesto mají závěry racionální základ, který lze využít a dále rozvíjet.

K vlastní práci lze mít některé připomínky, či dotazy, by bylo vhodné, aby autorka v rámci obhajoby své disertační práce odpověděla:

- Na s. 98 je uvedeno, že otázky položené ve výzkumu byly pro realizaci exploratorně exploratorní i případové studie upraveny. Co je tím myšleno?
- Na s. 125 je konstatováno, že dříve byla využívána technika ovlivňující finanční náklady, spočívající ve vykazování půjček společníků jako půjček třetích osob s cílem vyplácet úrok z těchto půjček. Techniku již podnik nevyužívá, nedochází k odlivu peněžních prostředků v podobě vyplácení zisku a factoring. Jak to je možno chápat?
- Jaký je názor autorky na možnosti uplatňování kreativního účetnictví v účetnictví vymezeném českými účetními předpisy a IFRS? Poskytuje některý z těchto systémů větší prostor pro jeho uplatňování?
- Jakým způsobem by bylo třeba zintenzivnit kontrolu, aby k uvedeným praktikám nedocházelo?
- Myslí autorka, že zavedení daňové evidence pro všechny malé a drobné podniky by skutečně omezilo využívání nezákonných praktik pro minimalizaci daňového zatížení těchto podniků? Administrativní náročnost snad není hlavním motivem.

Závěr

Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na práce tohoto druhu. Struktura práce je přiměřená významu jednotlivých kapitol. Výklad je z hlediska nároků na disertační práce odpovídající, větší pozornost měla být věnována formální úpravě, v práci je řada překlepů. Stanovený cíl práce byl naplněn. Disertandka prokázala schopnost samostatně vědecky pracovat a řešit odborné problémy.

Doporučuji, aby disertační práce Ing. Lenky Zemánkové byla přijata k obhajobě a po jejím úspěšném obhájení byl jmenované udělen akademický titul

doktor ve zkratce Ph.D.

prof. Ing. Iva Živělová, CSc.

FRRMS MENDELU

V Brně dne 19. října 2013